

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/164/2022
Identifikačné číslo spisu: 6618202767
Dátum vydania rozhodnutia: 29.05.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:6618202767.3

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD. a členov senátu JUDr. Ivana Rumanu a Mgr. Miroslava Šeptáka v spore žalobcu Š. J., narodeného X. G. XXXX, U. P. Z., Š. XXXX/XXX, zastúpeného advokátkou JUDr. Bronislavou Garajovou, Poltár, Železničná 291, proti žalovaným 1/ M. J., narodenému XX. D. XXXX, Z. H., I. J. W. XXX/X, 2/ D. J., narodenému X. D. XXXX, Z. H., I. J. W. XXX/X, obaja zastúpení advokátkou JUDr. Elenou Matulovou, Poltár, Železničná 287/9, o uplatnenie predkupného práva pri prevode nehnuteľností, vedenom na Okresnom súde Lučenec pod sp. zn. 13C/13/2018, o dovolaní žalovaných proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16Co/23/2022 z 9. júna 2022, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom sp. zn. 16Co/23/2022 9. júna 2022 potvrdil rozsudok Okresného súdu Lučenec (ďalej len „súd prvej inštancie“) č. k. 13C/13/2018-168 z 13. decembra 2018 o nahradení prejavu vôle žalovaných 1/ a 2/ ako predávajúcich o uzavretí kúpnej zmluvy so žalobcom ako kupujúcim s vymedzeným obsahom kúpnych zmlúv, týkajúcich prevodu nehnuteľností nachádzajúcich sa k. ú. S., zapísané na Obvodnom úrade Poltár, odbor katastra na liste vlastníctva (ďalej len „LV“) č. XXX ako pozemky registra „C“, parcelného č. XXXX/X - lesný pozemok o výmere 16 782 m², parcelného č. XXXX/X - lesný pozemok o výmere 22 000 m², parcelné č. XXXX/X - lesné pozemky o výmere 35 479 m² na mene žalovaného 1/ v podiele 1 - iny za kúpnu cenu 1.000 eur splatnú v hotovosti po uzatvorení zmluvy; o prevode nehnuteľností zapísaných na LV č. XXX ako pozemky registra „C“ parcelného č. XXXX/X - lesný pozemok o výmere 16 782 m², parcelného č. XXXX/X - lesný pozemok o výmere 22 000 m², parcelného č. XXXX/X - lesný pozemok o výmere 35 479 m² na mene žalovaného 2/ v podiele 1-iny za kúpnu cenu 1000 eur splatnú v hotovosti po uzatvorení zmluvy; uložil žalovanému povinnosť nahradiť žalobcovi trovy odvolacieho konania v celom rozsahu; žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

2. Súd prvej inštancie právne vec posúdil v súlade s ustanoveniami § 116, § 117, § 140, § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov) a na základe výsledkov vykonaného dokazovania ustálil, že medzi stranami nebolo sporné, že nehnuteľnosti boli pôvodne v podielovom spoluvlastníctve žalobcu a právnych prevodcov žalovaných 1/ a 2/ T. J. a G. J. tak, ako sú zapísané na LV č. XXX k. ú. a obec S. ako pozemky registra „C“ parcelného č. XXXX/X- lesný pozemok o výmere 16 782 m², parcelného č. XXXX/X - lesný pozemok o výmere 22 000 m², parcelného č. XXXX/X- lesný pozemok o výmere 35 479 m². Nesporným bolo taktiež tvrdenie žalobcu, že pred prevodom spoluvlastníckych podielov spoluvlastníkov T. J. a G. J. na žalovaných 1/ a 2/, tieto neboli písomne ponúknuté na kúpu podielovému spoluvlastníkovi - žalobcovi. Spornou otázkou bolo, či bolo porušené právo žalobcu konaním spoluvlastníkov T. J. a G. J., teda či prevody ich spoluvlastníckych podielov vyžadovali písomnú ponukovú povinnosť alebo či táto povinnosť nemusela byť dodržaná, vzhľadom na výnimku danú zákonom pri prevode spoluvlastníckeho podielu blízkym osobám. Pôvodnými podielovými spoluvlastníkmi boli T. J. a G. J. - bratia žalobcu. T. J., G. J. a Š. J. majú brata A. J. A. Žalovaný 1/ je synom A. J. a žalovaný 2/ je vnukom A. J.. Kúpnu zmluvou z 21. septembra 2017 registrovanou pod V XXX/XXXX zo 17. októbra 2017 Okresným úradom v Poltári, odbor katastrálny, bol povolený vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností k nehnuteľnostiam zapísaným na LV č. XXX, nachádzajúcim sa v k. ú. S. v prospech M. J., D. J. (žalovaných 1/ a 2/) a I. J..

2.1. Podľa názoru súdu prvej inštancie dôkazná povinnosť na preukázanie výnimky vyplývajúcej z § 116 Občianskeho zákonníka zaťažovala žalovaných. Prevodcovia T. J. a G. J. boli osobami v rodinnom vzťahu k žalovaným 1/ a 2/, avšak nie osobami v priamom príbuzenskom rade, súrodencami ani manželmi. Pri posudzovaní intenzity ujmy, ktorú by utrpela jedna z blízkych osôb vo vzťahu k druhej osobe, ktorá by ju pocítovala ako ujmu „vlastnú“ uviedol, že žalovaní 1/ a 2/ intenzitu rodinného vzťahu nepreukázali. Žalovanými 1/ a 2/ posudzovaná „blízkosť“ vychádzala z ich rodinného prepojenia, dobrých rodinných vzťahov naprieč niekoľkými generáciami rodiny J.. Uvedený vzťah však nedosahoval intenzitu blízkych osôb (občasné návštevy doma alebo v nemocničnom prostredí) tak, ako ho definuje ustanovenie § 116 Občianskeho zákonníka. Navyše vzťah žalovaného 2/ k prevodcovi G. J., k jeho právnenému predchodcovi bol ešte menej intenzívnym ako bol vzťah medzi žalovaným 1/ a jeho právneným predchodcom (strýkom) T. J.. V nadväznosti na uvedené súd prvej inštancie uzavrel, že bolo povinnosťou právnych predchodcov žalovaných 1/ a 2/ (G. J. E. N. T. J.) zachovať právo podielového spoluvlastníka Š. J. (žalobcu). O zamýšľanom predaji spoluvlastníckych podielov ho mali teda písomne upovedomiť. Keďže sa tak nestalo, došlo k porušeniu práva žalobcu, preto žalobe vyhovel. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v súlade s § 262 v spojení s § 255 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

3. Odvolací súd v odôvodnení skonštatoval správne zistený skutkový stav, ako aj správne právne posúdenie, zároveň sa stotožnil s odôvodnením uvedeným súdom prvej inštancie. Na potvrdenie správnosti a v rámci vysporiadania sa s odvolacími námietkami následne uviedol, že porušenie predkupného práva nemá za následok absolútnu neplatnosť zmluvy o prevode spoluvlastníckeho podielu. Spoluvlastník, ktorý je oprávnený z predkupného práva, má pri porušení povinnosti zo strany spoluvlastníka, ktorý je povinný z predkupného práva na výber, či sa bude žalobou domáhať vyslovenia relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode podielu zo spoluvlastníka na tretiu osobu, alebo sa bude domáhať voči nadobúdateľovi (tretej osobe ako singulárnemu právnenému nástupcovi pôvodného podielového spoluvlastníka), aby mu nadobudnutý spoluvlastnícky podiel ponúkol na kúpu za rovnakých podmienok, za ktorých ich kúpil od pôvodného podielového spoluvlastníka, alebo sa uspokojí s tým, že mu zostáva predkupné právo voči nadobúdateľovi. Podotkol, že súd prvej inštancie sa vysporiadal so všetkými dôkazmi vykonanými v konaní a správne dospel k záveru, že v danej veci došlo k porušeniu predkupného práva žalobcu, nakoľko podieloví spoluvlastníci, ktorí nadobudli spoluvlastnícke podiely kúpnu zmluvou, ktorej vklad bol povolený pod V XXX/XXXX, mu neponúkli písomne na predaj pred ich prevodom žalovaným 1/ a 2/. Vo vzťahu k posúdeniu blízkeho vzťahu T. J. E. a G. J. s nadobúdateľmi poznamenal, že žalovaných 1/ a 2/ nepovažoval za také blízke osoby, že by ujmu, ktorú by utrpel ktorýkoľvek z nich, považovali za ujmu vlastnú. Vzťah prevodcov a nadobúdateľov

nepredstavuje taký blízky vzťah, ktorý by naplnil atribúty vyplývajúce z § 116 Občianskeho zákonníka. Za nepodstatnú pre posúdenie, či došlo k porušeniu predkupného práva považoval skutočnosť týkajúcu starostlivosti žalobcu a jeho detí o T. N. G. J.. Rovnako ani skutočnosť týkajúcu sa vedomosti žalobcu o prevode spoluvlastníckeho práva ešte pred uzatvorením kúpnej zmluvy registrovanej pod V XXX/XXXX, resp. o tom, že sa nadobúdatelia z kúpnej zmluvy pred jej uzavretím vyjadrili alebo nevyjadrili o tom, či majú alebo nemajú záujem predmetné spoluvlastnícke podiely odkúpiť.

3.1. Ďalej odvolací súd dôvodil, že samotné zákonné predkupné právo má za následok vznik povinnosti spoluvlastníka, ktorý hodlá svoj spoluvlastnícky podiel previesť na inú osobu, ponúknuť svoj spoluvlastnícky podiel pred uskutočnením prevodu na predaj spoluvlastníkom (ak nejde o prevod blízkej osobe). Nesplnenie zákonom daných povinností má za následok relatívnu neplatnosť tohto právneho úkonu v zmysle § 40a Občianskeho zákonníka, teda právo spoluvlastníka, ktorého predkupné právo bolo porušené, v lehote 3 rokov od porušenia predkupného práva dovoliť sa relatívnej neplatnosti. Za splnenie ponukovej povinnosti možno považovať iba stav, ak spoluvlastník ponúkne prevod spoluvlastníckeho podielu ostatným spoluvlastníkom riadne. Za riadne uskutočnenú ponuku je možné považovať iba ponuku, ktorá má obsahové náležitosti predpokladané zákonom a ktorá je adresná a bola písomne doručená všetkým spoluvlastníkom. Keďže písomne prevodcovia spoluvlastníckych podielov v danom prípade neponúkli na predaj svoje spoluvlastnícke podiely žalobcovi, predkupné právo žalobcu bolo porušené. K námietke žalovaných 1/ a 2/ týkajúcej kupujúceho I. J., ktorý nie je stranou v spore, odvolací súd uviedol, že nebol dôvod žalovať ďalšieho kupujúceho z kúpnej zmluvy registrovanej pod J. XXX/XXXX z dôvodu, že I. J. nadobudol spoluvlastnícky podiel od A. J., teda od svojho starého otca ako príbuzného v priamom rade, kedy sa na platný prevod spoluvlastníckeho podielu nevyžaduje súhlas spoluvlastníkov. K námietke žalovaných 1/ a 2/ týkajúcej sa aktívnej legitímácie na strane žalobcu, keď podľa nich mala byť žalobkyňou aj manželka žalobcu T. J., odvolací súd podotkol, že zo žiadneho zákonného ustanovenia Občianskeho zákonníka alebo iného právneho predpisu nevyplýva povinnosť byť účastníkmi kúpnej zmluvy obom manželom - nadobúdateľom. Okrem toho nie je vylúčené, aby nadobúdané nehnuteľnosti, resp. spoluvlastnícke podiely nadobudol len jeden z manželov z finančných prostriedkov nadobudnutých mimo manželstva alebo darom alebo dedením aj počas trvania manželstva, pričom druhý z manželov, ktorý nebol účastníkom zmluvy, má právo namietať relatívnu neplatnosť takejto kúpnej zmluvy podľa § 40a a s odkazom na § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Na záver odvolací súd poukazuje na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 22Cdo/831/2000, 33Cdo/3371/2008, 31Cdo/1926/2009 poznamenal, že právoplatnosťou rozsudku nahrádzajúceho vyhlásenie vôle je kúpna zmluva uzatvorená. Zároveň zdôraznil, že realizovanie práva žalobcu z dôvodu porušenia predkupného práva podielovými spoluvlastníkmi nie je v rozpore s dobrými mravmi, ale v súlade so zákonom. Napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil v súlade s § 387 ods. 1 a 2 CSP. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol v súlade s § 262 v spojení s § 255 ods. 1 CSP v prospech žalobcu; náhradu trov dovolacieho konania žalobcovi nepriznal, lebo mu žiadne trovy konania nevznikli.

4. Proti uvedenému rozsudku podali žalovaní 1/ a 2/ (ďalej len „dovolatelia“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovali z ustanovení § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) a písm. b) CSP. Vo vzťahu k namietanému porušeniu ich procesných práv namietali zjavne neodôvodnené a arbitrárne napadnuté rozhodnutie s poukazom na rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 514/2010, I. ÚS 335/06. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolatelia poukázali na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 12. mája 2009 sp. zn. 2Cdo/ 91/2008. Argumentovali tým, že žaloba mala byť zamietnutá z dôvodu nesprávnej výšky uplatneného spoluvlastníckeho podielu žalobcom. V rámci uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, dovolatelia považovali za dosiaľ nevyriešenú otázku vymedzenia kritérií, skutočností a okolností, ktoré treba zohľadniť pri prijatí záveru, či ide o osobu blízku alebo nie. Následne dôvodili, že pre určenie vzťahu medzi osobami ako vzťahu blízkeho, budú relevantné len tie okolnosti, ktoré existovali v rozhodnom čase, t. j. v čase uskutočnenia právneho úkonu - kúpnej zmluvy registrovanej pod J. XXX/XXXX. Podľa názoru dovolateľov, nesprávne právne posúdenie spočíva aj v tom, že sa súde nižších inštancií nezaoberali vzdaním sa predkupného práva k nehnuteľnostiam, ktoré je možno učiniť ústne, konkludentne. Súde vychádzali z nesprávneho

predpokladu a nesprávneho právneho posúdenia skutočnosti, že nedošlo k ponuke spoluvlastníckych podielov k pozemkom na predaj. Tvrdili, že ponuka ako prejav bola daná už niekedy v mesiacoch apríl - máj 2017 a žalobca sa konkludentne vzdal svojho zákonného predkupného práva, preto predkupné právo spoluvlastníka, ktorý nechce odkúpiť podiel, zanikne. Nie je potrebné, aby bola o neuplatnení predkupného práva urobená výslovná dohoda, postačí, keď spoluvlastník dá zreteľne najavo, hoci aj konkludentne, že predkupné právo nechce uplatniť. V preskúmvanej veci žalobca konkludentne dal najavo, že nemá záujem o prevádzané spoluvlastnícke podiely, čo žalovaní v konaní preukázali. Dovolatelia boli presvedčení, že prevodom vlastníckeho práva na základe kúpnej zmluvy z 21. septembra 2017 registrovanej pod J. XXX/XXXX, nedošlo k porušeniu predkupného práva, nakoľko išlo o prevod na blízke osoby a vtedy sa predkupné právo neuplatňuje. Namietali, že súdy sa kvalitou a intenzitou skutočných vzájomných vzťahov v čase uzatvorenia kúpnej zmluvy a či ich úroveň bola taká, že by ujmu vzniknutú jednému z nich bola druhým z nich dôvodne pocitovaná ako jeho vlastná, nezaoberali. Trvali na tom, že sú osobami blízkymi v zmysle § 116 a § 117 Občianskeho zákonníka s predávajúcimi z kúpnej zmluvy registrovanej pod J. XXX/XXXX, s T. N. G. J.A. sú v pomere rodinnom s existujúcimi citovými väzbami. Udržiavajú s nimi kontakty, podľa možnosti sa navštevujú, čo bolo v súdnom konaní preukázané svedkami, preto spĺňajú predpoklady vyplývajúce z § 116 Občianskeho zákonníka. V tejto súvislosti spochybnili unesenie dôkazného bremena žalobcom, s poukazom na výpoveď svedka T. J.. Podotkli, že v konaní predložili súdu dôkazy, ktorými preukazovali, že išlo o prevod medzi blízkymi osobami (čestné prehlásenie, fotografie, svedecké výpovede), ktorými preukazovali, že žalobca o zamýšľanom prevode vedel a právo nevyužil (mailová komunikácia, čestné prehlásenie A. J., čestné prehlásenie T.O. H. a G. D. - dcér G. J., výpoveď svedka I. J.). Zároveň dôvodili, že odvolací súd sa vôbec nezaoberal otázkou, že podieloví spoluvlastníci sa musia v každom prípade dohodnúť o výkone predkupného práva, ak sa chcú odchýliť od základného pravidla o pomernom uplatňovaní nárokov z predkupného práva, resp. nárokov z jeho porušenia. To znamená, že ak má záujem jeden spoluvlastník o celý prevedený podiel t. j. nad rozsah, ktorý zodpovedá v pomere k ostatným podielom jeho spoluvlastníckeho podielu, musia s tým vysloviť súhlas ostatní podieloví spoluvlastníci; inak je oprávnený požadovať iba to, čo pripadá pomerne na jeho podiel. Právne nemožné by totiž bolo, ak by si každý spoluvlastník uplatňoval prevod celého podielu od nadobúdateľa. Poukazujúc na právne závery vyplývajúce z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 12. mája 2009 sp. zn. 2Cdo/91/2008, z ktorého relevantnú časť citovali, napokon podotkli, že žalobca má právo iba na kúpu jemu zodpovedajúcemu spoluvlastníckemu podielu. To znamená, že nie na celý spoluvlastnícky podiel vo veľkosti 1-ice z celku odkúpeného pozemku žalovanými, ale podľa výšky jeho vlastného spoluvlastníckeho podielu k podielu žalovaných, pretože žalobca je vo vzťahu k celej nehnuteľnosti podielovým spoluvlastníkom iba v rozsahu 1-iny, pričom ďalší spoluvlastnícky podiel vo veľkosti 1-iny patrí ďalšiemu spoluvlastníkovi - I. J., ktorý spoluvlastnícky podiel nadobudol na základe kúpnej zmluvy z 21. septembra 2017 registrovanej pod J. XXX/XXXX ako kupujúci. Za nesprávny preto považovali názor, že v prípade ak je spoluvlastník, ktorý svoj nárok z porušenia predkupného práva neuplatnil, tak ďalší dotknutý spoluvlastník, ktorého predkupné právo bolo porušené, sa môže domáhať uplatnenia aj nad rozsah svojho spoluvlastníckeho podielu, t. j. celého podielu zodpovedajúceho predmetu prevodu ako dôsledok „prirastania podielu“. Správnym je názor, podľa ktorého môže tento ďalší spoluvlastník uplatňovať nárok len na pomernú časť podielu podľa veľkosti svojho vlastného spoluvlastníckeho podielu. Tento spoluvlastník sa v prípade porušenia predkupného práva, nemôže bez dohody s ostatnými spoluvlastníkmi o výkone predkupného práva domáhať prevodu celého podielu, pokiaľ ostatní spoluvlastníci zostávajú pasívni v obrane svojich práv. Mlčanie a pasivita ostatných spoluvlastníkov nemôže v žiadnom prípade znamenať ich súhlas, preto má spoluvlastník, ktorý sa domáha svojho nároku z predkupného práva, právo len na pomernú časť podielu a nadobúdateľovi (v tomto prípade žalovanému) pripadá len taký spoluvlastnícky podiel, ktorý by inak patril tomu spoluvlastníkovi, ktorý by sa svojho práva nedomáhal. Z toho vyplýva, že aktívny spoluvlastník má právo vykúpiť kúpnu zmluvou prevedený spoluvlastnícky podiel len pomerne, teda len jeho časť pripadajúcu na jeho podiel. Podľa názoru dovolateľov v danom prípade mala byť žaloba zamietnutá s odôvodnením, že s ohľadom na predmet konania - nahradenie prejavu vôle - bol obsah navrhutej kúpnej zmluvy v rozpore so zákonom v časti veľkosti prevádzaného podielu. Zároveň zdôraznili, že keby nepovažovali G. N. T. J. za osoby blízke, boli by previedli vlastnícke právo na A. J., ktorý je bratom G. a T.. A. J. je starým otcom žalovaného 2/ a otcom žalovaného 1/. Navrhli napadnutý rozsudok zrušiť, ako aj zrušiť rozsudok súdu

prvej inštancie a vec mu vrátiť na ďalšie konanie; odložiť vykonateľnosť napadnutých rozhodnutí. Uplatnili si nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

5. Žalobca písomné vyjadrenie k dovolaniu nepredložil.

6. Podľa § 444 ods. 1 CSP, dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozsudku v zmysle § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

8. Najvyšší súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, s nariadením verejného vyhlásenia rozhodnutia v súlade s § 438 ods. 1 CSP v spojení s § 219 ods. 1 a 3 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

9. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

10. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia expressis verbis vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním.

11. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

13. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný.

14. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva strany sporu a nesprávny procesný postup súdu reprezentujúci takýto zásah znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

15. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V zmysle uvedeného ustanovenia treba za nesprávny procesný postup považovať postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré

sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnoprávnemu rámcu, a tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

16. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

17. K namietanej nedôvodnosti a arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia uplatnenej v rámci dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP, dovolací súd uvádza, že v rámci dovolacieho prieskumu nezistil existenciu vady zmätočnosti, v postupe súdov nižších inštancií a ani nedostatočné odôvodnenie a nevysporiadanie sa s podstatnými námietkami uplatnenými žalovanými v priebehu konania.

18. Z ustáleného skutkového stavu vyplýva, že nesporným bol prevod nehnuteľností vedených na LV č. XXX, nachádzajúcich v k. ú. S. a to pozemkov registra „C“ parcelného č. XXXX/X- lesný pozemok o výmere 16 782 m², parcelného č. XXXX/X-lesný pozemok o výmere 22 000 m², parcelného č. XXXX/X- lesný pozemok o výmere 35 479 m², ktoré boli pôvodne v podielovom spoluvlastníctve žalobcu a právnych predchodcov žalovaných 1/ a 2/ T. N. G. J.. Nesporným bolo taktiež tvrdenie žalobcu o tom, že pred prevodom spoluvlastníckeho podielu spoluvlastníkov T. J. a G. J., tieto neboli písomne ponúknuté žalobcovi. Sporným v danom prípade bolo posúdenie, či došlo k porušeniu predkupného práva žalobcu, ako aj spornou bola otázka posúdenia blízkej osoby v zmysle § 116 Občianskeho zákonníka a s ňou súvisiace posúdenie ujmy, ktorú by utrpela jedna z takýchto blízkych osôb vo vzťahu druhej osobe, ktorá by túto ujmu musela pociťovať ako ujmu vlastnú. Súd prvej inštancie skonštatoval, že prevodcovia spoluvlastníckych podielov T. J. a G. J. sú v rodinnom vzťahu so žalovanými 1/ a 2/ , avšak nie sú osobami v priamom príbuzenskom rade, súrodencami ani manželmi. Považoval za nepochybné, že medzi nimi je veľmi dobrý rodinný vzťah, príležitostne sa stretávajú, sú v kontakte a poskytujú si občasnú pomoc. Uvedené však nedosahuje intenzitu požadovanú v zmysle § 116 Občianskeho zákonníka, preto uzavrel, že žalovaní 1/ a 2/ neunesli dôkazné bremeno na jej preukázanie. Žalovanými posudzovaná „blízkosť“ vychádza z ich rodinného prepojenia, dobrých rodinných vzťahov naprieč niekoľkými generáciami rodiny J.. Občasné návštevy doma alebo v nemocničnom prostredí však intenzitu blízkych osôb nedosahuje. Navyše súd prvej inštancie podotkol, že vzťah žalovaného 2/ k prevodcovi G. J. je menej intenzívny, ako je tomu vo vzťahu medzi žalovaným 1/ a jeho právnym predchodcom, strýkom T. J.. Odvolací súd sa vo vzťahu k posúdeniu blízkej osoby stotožnil s vyššie uvedenými závermi. Podotkol, že vzťah medzi prevodcami a nadobúdateľmi nespĺňa atribúty vyplývajúce z § 116 Občianskeho zákonníka, lebo žalovaní 1/ a 2/ by ujmu T. J. a G. J. nepociťovali ako ujmu vlastnú.

19. Z odôvodnenia rozhodnutí súdov uvedeného v bodoch 43, 44, 48 až 52 prvoinštančného súdu, i v bode 23 odvolacieho súdu, chápaných v ich organickej (kompletizujúcej) jednote (sp. zn. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil súd prvej inštancie, ako ich posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnemu posúdeniu. Odôvodnenie odvolacieho súdu spĺňa náležitosti odôvodnenia vyplývajúce z § 220 ods. 2 v spojení s § 393 ods. 2 CSP, lebo zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami, aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie

konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Výsporiadanie sa s uplatnenými podstatnými odvolacími námietkami, odvolacím súdom možno považovať za dostatočné aj v zmysle § 387 ods. 3 CSP.

20. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 383/06), uvedené sa však netýka danej veci. Uplatnenú námietku preto dovolací súd vzhľadom na vyššie uvedené dôvody nepovažoval za dôvodnú.

21. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie (§ 442 CSP), v zmysle ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižších inštancií, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania, vrátane nesprávneho vyhodnotenia niektorého dôkazu. Dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. V preskúmvanej veci však dovolací súd takúto vadu nezistil.

22. Z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu vyplýva, že prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovoláním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci v zásade nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP (R 24/2017). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolatelia sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňujú, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (I. ÚS 188/06). Odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizovateľné základné právo strany sporu na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

23. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania úspešný, teda, aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi. Nie je porušením práva na spravodlivý proces iné hodnotenie vykonaných dôkazov, skutkových tvrdení účastníkov, ako aj iný právny názor súdu na dôvodnosť podaného nároku, resp. uplatnených námietok. Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom účastníka, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania, vrátane ich dôvodov a námietok (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010). Je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (II. ÚS 675/2014, IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, III. ÚS 32/07).

24. Rovnako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) stabilne judikuje, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, zároveň však nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie

(Kraska proti Španielsku z 29. apríla 1993; m. m. II. ÚS 410/06, I. ÚS 736/2016).

25. Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd teda nezistil existenciu vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, preto prípustnosť a ani dôvodnosť dovolania z tohto dôvodu nie je daná.

26. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

27. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

28. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

29. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Na to, aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti (vecnej prejednávateľnosti) dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. K posúdeniu dôvodnosti dovolania a teda vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia, či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení, môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania.

30. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP má osobitný význam vzájomný vzťah medzi „právnou otázkou“ a „rozhodovacou praxou odvolacieho súdu“. Pre právnu otázku v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky a odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“ (R 83/2018).

31. Do ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletinu Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (R 71/2018).

32. Ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu je vytváraná najvyššími súdnymi autoritami, ktorú vyjadrujú predovšetkým rozhodnutia a stanoviská najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Rozhodovanie v súlade s ustálenou súdnou praxou je naplnením spravodlivého procesu, princípu rovnosti právnej istoty a

legitímneho očakávania strán (čl. 2 ods.1 a 2 a čl. 3 Základných princípov CSP). Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané nepublikované rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na n e nadviazali (sp. zn. 3Cdo/6/2017, 3Cdo/158/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 6Cdo/21/2017 a 6Cdo/ 129/2017).

33. V rámci dovolacieho prieskumu skúmania prípustnosti dovolania a vymedzenia uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 CSP, v súlade s náležitosťami vyplývajúcimi z § 432 CSP (I. ÚS 51/2020), dovolací súd po skonštatovaní prípustnosti dovolania pristúpil k meritórnemu dovolaciemu prieskumu a teda k posúdeniu namietaného nesprávneho právneho posúdenia dovolateľmi nastolených otázok týkajúcich sa posúdenia odklonu v otázke rozhodnutia ultra petitem k veľkosti spoluvlastníckeho podielu a v otázke hodnotenia blízkej osoby v zmysle § 116 veta za bodkočiarkou Občianskeho zákonníka.

34. Podľa § 140 ods. 1 Občianskeho zákonníka ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo, ibaže ide o prevod blízkej osobe (§ 116, 117). Ak sa spoluvlastníci nedohodnú o výkone predkupného práva, majú právo vykúpiť podiel pomerne podľa veľkosti podielov.

35. Podľa § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka občianskoprávne vzťahy, pokiaľ nie sú osobitne upravené ani týmto ani iným zákonom, sa spravujú ustanoveniami tohto zákona, ktoré upravujú vzťahy obsahom aj účelom im najbližšie.

36. Podľa § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka ak sa predkupné právo porušilo, môže sa oprávnený buď od nadobúdateľa domáhať, aby mu vec ponúkol na predaj, alebo mu zostane predkupné právo zachované.

37. Podľa § 605 Občianskeho zákonníka ak nie je dohodnutá doba, dokedy sa má predaj uskutočniť, musí oprávnená osoba vyplatiť hnutelnosť do ôsmich dní, nehnuteľnosť do dvoch mesiacov po ponuke. Ak táto doba uplynie márne, predkupné právo zanikne. Ponuka sa vykoná ohlásením všetkých podmienok; ak ide o nehnuteľnosť, musí byť ponuka písomná.

38. Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že zákonné predkupné právo sa uplatňuje v prípade, ak je vec v spoluvlastníctve viacerých osôb. Ustanovenie § 140 Občianskeho zákonníka neobsahuje ďalšiu úpravu vecného predkupného práva a ani priamo neodkazuje, že na toto právo z hľadiska obsahu, účinkov a výkonu, treba aplikovať ustanovenia o zmluvnom predkupnom práve. Uvedené však nebráni tomu, aby sa aj na tieto právne vzťahy použila všeobecná právna úprava o predkupnom práve zaradená do ôsmej časti druhej hlavy druhého oddielu v § 602 až § 606, avšak s určitými odchýlkami danými charakterom právnej úpravy toho ktorého zákonného predkupného práva. Pokiaľ pri zmluvnom predkupnom práve (§ 602 až § 606 Občianskeho zákonníka) ide o právo spojené iba s osobou oprávneného, v prípade zákonného predkupného práva podielových spoluvlastníkov (§ 140 Občianskeho zákonníka) ide o vecné právo, ktoré je späté so spoluvlastníckym podielom. Občiansky zákonník nevyžaduje k predaju spoluvlastníckeho podielu súhlas ostatných spoluvlastníkov, vyžaduje len rešpektovanie predkupného práva. Hoci v zákonnej úprave nie je výslovne zakotvené, že predkupné právo podľa § 140 Občianskeho zákonníka má vecnú povahu a pôsobí voči tretím osobám, súdna prax zákonnému predkupnému právu túto povahu prisudzuje. Keďže ustanovenie § 140 Občianskeho zákonníka neobsahuje pre prípad zákonného predkupného práva osobitnú úpravu, na základe analógie legis vyplývajúcej z § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka, do úvahy prichádza všeobecná úprava o predkupnom práve vyplývajúca z § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Uvedené ustanovenie pri porušení predkupného práva stanovuje primárne všeobecné pravidlo, ktorým je oprávnenému daná možnosť na nadobúdateľovi domáhať sa buď ponúknutia veci na kúpu alebo toho, aby mu zostalo zachované predkupné právo. Sekundárnym oprávnením z porušenia predkupného práva je právo oprávneného na reparáciu protiprávneho stavu t. j. navrátením do pôvodného stavu, k čomu slúži inštitút dovolania sa relatívnej neplatnosti (§ 40a Občianskeho zákonníka). Obe možnosti sa však vzájomne

vylučujú.

39. V danom prípade žalobca z dôvodu porušenia jeho predkupného práva právnymi predchodcami žalovaných 1/ a 2/ sa žalobným návrhom voči nadobúdateľom domáhal nahradenia prejavu vôle žalovaných 1/ a 2/ k uzavretiu kúpnej zmluvy v znení: „, Predávajúci predávajú a kupujúci kupuje nehnuteľnosti nachádzajúce sa v k. ú. S. , zapísané na Okresnom úrade Poltár, odbor katastra na LV č. XXX ako pozemky registra „C“ parcelného č. XXXX/X lesný pozemok o výmere 16 782 m², parcelného č. XXXX/X lesný pozemok o výmere 22 000 m², parcelného č. XXXX/X lesný pozemok o výmere 35 479 m² na mene žalovaných spolu v podiele 2 / 4 -ín a to za rovnakú kúpnu cenu, za ktorú tieto nehnuteľnosti odkúpili kúpnu zmluvou, ktorej vklad do KN bol Okresným úradom Poltár odborom katastrálnym povolený pod J. XXX/XXXX “..

40. Podľa § 216 ods. 1 a 2 CSP súd je viazaný žalobným návrhom žalobcu. Súd môže prekročiť žalobný návrh a prisúdiť viac, než čoho sa strany domáhajú iba vtedy, ak určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu.

41. Podľa § 229 CSP právoplatné rozsudky ukladajúce povinnosť prejavu vôle nahrádzujú tento prejav.

42. Vychádzajúc zo žalobného petitu uvedeného v bode 36, z navrhovaného textu kúpnej zmluvy je nesporné, že žalobca sa domáhal kúpy nehnuteľností zapísaných na LV č. XXX U. Ú. S. od žalovaných 1/ a 2/ v rozsahu ich spoluvlastníckych podielov celkom spolu 2 / 4 -ín, teda od každého zo žalovaných spoluvlastnícky podiel vo výške 1 / 4 -iny, ktorý nadobudli kúpnu zmluvou z 21. septembra 2017 (v spise na č. l. 44-45) od T. J. N. G. J., ktorí boli v uvedenom rozsahu podieloví spoluvlastníci predmetných nehnuteľností. Právo disponovať so spoluvlastníckym podielom prislúcha každému spoluvlastníkovi samostatne, pretože jeho podiel vyjadruje mieru, akou sa spoluvlastník podieľa na právach a povinnostiach k spoločnej veci (§ 137 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

43. Dovolateľ k namietanému odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu pri riešení posúdenia otázky uvedeného spoluvlastníckeho podielu v nesprávnej výške, poukázal na rozsudok najvyššieho súdu z 12. mája 2009 sp. zn. 2Cdo/91/2008. Z jeho odôvodnenia vyplýva, že dovolací súd zamietol dovolanie navrhovateľky, ktorá sa domáhala nahradenia prejavu vôle z dôvodu porušenia jej predkupného práva aj nad rozsah svojho spoluvlastníckeho podielu, t. j. celého podielu zodpovedajúceho predmetu prevodu, pričom bola podielovou spoluvlastníčkou len v rozsahu 1/4 - iny a predmetom prevodu nehnuteľností bol spoluvlastnícky podiel v rozsahu 2/4 - ín. Dovolaciemu prieskumu v danej veci podliehala otázka, či v prípade porušenia predkupného práva, keď nebol daný žiadny priestor na dohodu ostatných spoluvlastníkov o výkone predkupného práva, sa môže jeden z nich domáhať prevodu celého podielu - predmetu prevodu, pokiaľ ostatní spoluvlastníci (v danom prípade jeden) zostávajú pasívni v obrane svojich práv. K tomu dovolací súd poznamenal, že „keďže mlčanie a pasivita nemôže v žiadnom prípade znamenať súhlas, má spoluvlastník, ktorý sa domáha svojho nároku, právo len na pomernú časť podielu a nadobúdateľovi pripadá len taký spoluvlastnícky podiel, ktorý by inak patril tým spoluvlastníkom (spoluvlastníkovi), ktorí by sa prevodu nedomáhali. Z toho vyplýva, že navrhovateľka má právo vykúpiť kúpnu zmluvou prevedené spoluvlastnícke podiely len pomerne, teda z každého predaného spoluvlastníckeho podielu 1 len polovicu, t. j. potom 1 z celku, ako správne uzavrel odvolací súd “..

44. Z okolností preskúmanej veci však vyplýva, že žalobca si uplatňoval jemu patriaci spoluvlastnícky podiel v rozsahu 1 / 4 -iny od každého zo žalovaných 1/ a 2/. Vo vzťahu k ďalšiemu nadobúdateľovi spoluvlastníckeho podielu I. J.A., ktorý ho nadobudol od podielového spoluvlastníka A. J., sa žalobca porušenia predkupného práva nedomáhal, lebo predmetnou kúpnu zmluvou bol prevedený spoluvlastnícky podiel v rozsahu 1 / 4 -iny na blízku osobu, ktorá skutočnosť v konaní nebola sporná. K dohode o výkone predkupného práva s ďalším podielovým spoluvlastníkom teda ani nemohlo dôjsť (§ 140 veta druhá Občianskeho zákonníka). V kontexte uvedeného preto nemožno dospieť k záveru, že by sa súdy nižších inštancií napadnutým rozhodnutím odklonili od vysloveného záveru vyplývajúceho z rozsudku najvyššieho súdu z 12. mája 2009 sp. zn. 2Cdo/91/2008, s prihliadnutím aj na odlišné

skutkové okolnosti ako boli v preskúmanej veci.

45. Pokiaľ žalobca vymedzil predmet sporu a to tvrdením o porušení jeho zákonného predkupného práva, konkrétny nárok z tohto porušenia, ktorému žiadal poskytnúť súdnu ochranu, ako aj rozsah a výšku nároku vymedzením spoluvlastníckeho podielu žalovaných spolu v rozsahu $2/4$ - in, takto sformulovaný žalobný petit spĺňa zákonné náležitosti pre platnosť právneho úkonu. Uvedenie rozsahu spoluvlastníckeho podielu u každého zo žalovaných jednotlivito vo výroku rozhodnutia, ktorým sa nahrádza prejav vôle žalovaných 1/ a 2/, preto nepredstavuje rozhodnutie ultra petitum, ani vydanie rozhodnutia vo veci samej nad rozsah uplatneného žalobného petitu.

46. Rozčlenením uplatneného spoluvlastníckeho podielu celkom v rozsahu $2/4$ - in, teda podľa názoru dovolacieho súdu nedošlo k modifikácii navrhovaného textu nahradenia prejavu vôle žalovaných s uzavretím kúpnej zmluvy, a tým ani k odklonu od právneho záveru vyplývajúceho z Cpj 237/81 uverejneného v Zborníku IV. Najvyššieho súdu ČSSR str. 381, zmysle ktorého o žalobe žiadajúcej uloženie povinnosti uzavrieť zmluvu určitého obsahu uvedeného v žalobe, môže súd rozhodnúť len tak, že návrhu celkom vyhovie, alebo ho zamietne. Nemôže však sám obsah zmluvy modifikovať. Vychádzajúc z uvedeného preto prípustnosť a ani dôvodnosť uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP nie je daná.

47. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolatelia vymedzili otázku týkajúcu sa kritérií, skutočností a okolností, ktoré treba zohľadniť pri prijatí záveru, či ide o osobu blízku alebo nie, pretože zákon v ustanovení § 116 veta za bodkočiarkou Občianskeho zákonníka nedáva priamu odpoveď na túto otázku. Dovolatelia nesúhlasili so záverom súdov v tom, že nešlo o prevod medzi blízkymi osobami. Dôvodili, že ustanovenie § 116 veta za bodkočiarkou Občianskeho zákonníka v časti, v ktorej sa viaže hodnotenie vzájomného vzťahu iných osôb v pomere rodinnom alebo obdobnom ako osôb sebe navzájom blízkych na podmienku, že ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, by druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu, patrí k normám s relatívne neurčitou hypotézou, ktorých hypotéza nie je stanovená priamo právnym predpisom, je ponechaná na úvahu súdu v každom jednotlivom prípade. V tejto súvislosti namietali, že súdy sa nezaoberali kvalitou a intenzitou skutočných vzájomných vzťahov v čase uzavretia kúpnej zmluvy a či ich úroveň bola taká, že by ujmu vzniknutú jednému z nich bola druhým z nich dôvodne pociťovaná ako jeho vlastná.

48. Dovolací súd posudzujúc prípustnosť uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 CSP, k nastolenej otázke konštatuje, že i napriek tomu, že ide o skutkovú otázku, ktorej riešenie je výsledkom individuálneho posúdenia, ktoré nemá všeobecnejší význam, v prípade aplikácie ustanovenia § 116 veta za bodkočiarkou Občianskeho zákonníka môže tak urobiť len vo vzťahu k primeranosti úvah odvolacieho súdu ústiacich pre záver, či medzi nadobúdateľmi a ich prevodcami (T. N. G. J.Á.) išlo o prevod spoluvlastníckych podielov medzi blízkymi osobami.

49. Podľa § 116 Občianskeho zákonníka blízkou osobou je príbuzný v priamom rade, súrodenec a manžel; iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom sa pokladajú za osoby sebe navzájom blízke, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu.

50. V rámci druhej kategórie blízkych osôb spojenej s dôvodným pociťovaním ujmy ako vlastnej (§ 116 veta za bodkočiarkou Občianskeho zákonníka) musí byť kumulatívne so vzťahom splnená druhá podmienka, a to, že osoba by ujmu, ktorú utrpí iná osoba, dôvodne pociťovala ako vlastnú. Podmienka pociťovania ujmy inej osoby ako ujmy vlastnej svedčí o istej kvalite a intenzite vzájomného vzťahu, ktorý tieto osoby medzi sebou majú. Tento vzťah musí byť pritom vzájomný, to znamená, že nestačí, ak jedna z osôb by pociťovala ujmu tej druhej ako svoju vlastnú, ale musí to platiť aj opačne. Pociťovanie ujmy niekoho iného, ako ujmy vlastnej je podmienkou subjektívnou, nestačí však iba tvrdenie dotknutých osôb, že ujmu iného pociťujú ako svoju vlastnú. Práve „dôvodnosť“ takéhoto „pocitu“, ktorá je explicitne vyjadrená v uvedenom ustanovení vnáša do posudzovania vzájomného vzťahu prvok objektívnosti. Posudzovať by sa malo, či si osoby vzájomne prejavujú záujem, či si pomáhajú, ak žijú v spoločnej domácnosti, skúmajú sa pomery, v akých spoločne žijú a pod. Napriek objektivizujúcemu

prvku „dôvodnosti“ pociťovanej ujmy ako vlastnej je splnenie tejto podmienky veľmi individuálne a je potrebné ho skúmať v každom jednotlivom prípade individuálne. Súd sa teda musí zaoberať vzťahom posudzovaných osôb komplexne a to z hľadiska objektívneho a z hľadiska spoločenskej morálky.

51. Najvyšší súd v uznesení z 27. júna 2018 sp. zn. 5Cdo/32/2017 k posúdeniu nastolenej otázky dovolateľmi uviedol, že ustanovenie § 116 veta za bodkočiarkou Občianskeho zákonníka nedáva priamu odpoveď na túto otázku a nestanovuje žiadne presné kritériá, z ktorých by záver o tom, že ide o osobu blízku, vyplýval. Je tomu tak preto, že každý jeden prípad je individuálny a každý jeden vzťah medzi osobami jedinečný, založený na rôznych väzbách a okolnostiach. Aby tak rozhodnutie o existencii blízkosti osôb bolo správne, zákonné a spravodlivé, nie je možné určiť presné hranice, kedy vzťah týchto osôb už naberá charakter vzťahu blízkej osoby. Citované ustanovenie je totiž jednou z právnych noriem, ktoré právna teória nazýva právnou normou s relatívne neurčitou hypotézou, t. j. normou, ktorých hypotéza nie je stanovená právnym predpisom a ktorá tak prenecháva súdu na zvážení v každom jednotlivom prípade, aby sám vymedzil hypotézu právnej normy zo širokého, vopred neobmedzeného okruhu okolností. Napriek tomu je možné aspoň všeobecne uviesť, že pri prijímaní záveru súdu budú podstatné napr. také okolnosti, aký druh vzájomného vzťahu je medzi osobami, či žijú v spoločnej domácnosti (i keď tento znak nemusí byť ešte sám osebe určujúci), aké sú vzájomné pomery v takejto domácnosti, či si osoby navzájom pomáhajú, zaujímajú sa o seba nielen z pohľadu majetkových aspektov alebo ak ide o rozvedených manželov nielen z pohľadu starostlivosti o spoločné deti, či takéto osoby prejavujú o seba záujem v závažných prípadoch, v chorobe, starobe a v núdzi. Ak bola hypotéza právnej normy vymedzená súdom správne, nemôže byť rozhodnutie vo veci v rozpore so zákonom z dôvodu, že neboli objasnené okolnosti ďalšie, prípadne že nebola zohľadnená iná okolnosť, ktorú v posudzovanom prípade nemožno považovať za podstatnú, či významnú. Zároveň je dôležité a absolútne nevyhnutné zdôrazniť, že pre určenie vzťahu medzi osobami ako vzťahu blízkeho, budú relevantné len tie okolnosti, ktoré tu existovali v rozhodnom čase, t. j. v prejednávanej veci v čase uskutočnenia odporovateľného právneho úkonu dlžníkom. Akokoľvek závažné môžu byť okolnosti, ktoré nastanú po rozhodnom čase, nemôžu byť tieto podkladom pre rozhodnutie súdu bez ďalšieho.

52. Vychádzajúc zo skutkových okolností danej veci je nepochybné, že medzi žalovanými 1/ a 2/ ako nadobúdateľmi a prevodcami, ide o veľmi dobrý rodinný vzťah. Súd prvej inštancie skonštatoval, že rodina sa príležitostne stretáva, je v kontakte, poskytuje si občasnú pomoc. Takého prepojenie však nedosahuje vyššiu intenzitu požadovanú ustanovením § 116 veta za bodkočiarkou Občianskeho zákonníka, lebo v tomto smere podľa záveru súdu prvej inštancie žalovaní neunesli dôkazné bremeno. V sporovom konaní je súd limitovaný skutkovými tvrdeniami strán sporu, ktoré konanie sa riadi zásadou formálnej pravdy. Schopnosť strany uniesť bremeno tvrdenia spolu s dôkazným bremenom je predpokladom pre úspech v spore (§ 150 CSP). Nesplnenie povinnosti relevantne tvrdiť (t. j. uviesť tvrdenia z hľadiska ich kvality pravdivé, úplné, podstatné a rozhodujúce) má pre stranu sporu procesnoprávnu sankciu, ktorá sa prejaví v meritórnom rozhodnutí vo veci samej. Žalovanými posudzovaná otázka „blízkosti“ vychádzala z ich rodinného prepojenia, dobrých rodinných vzťahov naprieč niekoľkými generáciami rodiny J.. Nedosahuje však intenzitu blízkych osôb (občasné návštevy, či už doma alebo v nemocničnom prostredí), preto žalovaných 1/ a 2/ nemožno považovať za tzv. iné osoby v rodinnom alebo obdobnom pomere, ktoré sa pokladajú za osoby navzájom blízke, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako ujmu vlastnú. Posúdenie tzv. iných osôb, ktoré s prihliadnutím na objektívno-spoločenské hľadisko možno považovať za blízke osoby v preskúmvanej veci je výsledkom zohľadnenia všetkých rozhodujúcich okolností v čase uskutočnenia prevodu (R 120/1956). Teda zhodnotením skúmania jednak subjektívneho pocitu, ako aj objektivizujúceho prvku dôvodnosti (sp. zn. 7Cdo/281/2018, m. m. IV. ÚS 285/2018, II. ÚS 286/09, ÚS 51/2022).

53. Zhodnotením relevantných skutkových okolností v preskúmvanej veci, ktorými je dovolací súd viazaný (§ 442 CSP) dospel teda k záveru, že namietané nesprávne posúdenie tzv. inej osoby ako osoby blízkej nie je opodstatnené, preto dovolanie ako nedôvodné zamietol v súlade s § 448 CSP.

54. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s § 453 ods. 1 v

spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalobcu vyplývajúcou z § 255 ods. 1 CSP. Z obsahu spisu však preukázateľne žalobcovi žiadne trovy dovolacieho konania nevyplývajú, ani mu nevznikli, preto mu dovolací súd náhradu trov dovolacieho konania nepriznal (R 72/2018).

55. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.